

законодавстві окремих норм функціонування мережі; вироблення мережевого етикету, ділових звичаїв для регулювання відносин всередині інтернету; значне поширення практики судових спорів, пов'язаних з мережею Інтернет; створення основоположного закону про інформаційно-телекомунікаційної мережі Інтернет.

В силу того, що відносини в рамках мережі формуються значно швидше, ніж формування належної законодавчої бази, регулювання відносин в Інтернеті ґрунтується на ділових звичаях. Висловлюючи волю учасників, ділові звичаї, які використовуються в мережі Інтернет, регулюють їх поведінку. Встановлюючи певні правила, учасники передбачають у них можливість настання негативних наслідків, таких як тимчасовий або постійну заборону доступу до мережного ресурсу. Особливість таких мережевих звичаїв полягає в тому, що вони, ґрунтуючись на чинній законодавчій базі, мають час і простір дії, зафіксовані таким чином, що без повідомлення про їх прочитанні учасник інтернет-спільноти не може потрапити на певний ресурс мережі [5, с. 28].

Таким чином, аналізуючи викладені вище передумови, приходимо до висновку, що в даний час не потрібно створення нових структур в сфері розробки та впровадження ініціатив в області саморегулювання, необхідна активізація вже існуючих організацій. Доцільно, в перспективі, на державному рівні вводити інститут саморегулюючих організацій інформаційної сфери, основною метою яких буде забезпечення сумлінного регулювання діяльності в інтернеті. Реалізація даного інституту буде неможливою без стимулювання та пропаганди державою в суспільстві саморегулювання мережевих відносин.

Список використаних джерел

1. Гуцу С. Ф. Правове регулювання мережі Інтернет: міжнародний і вітчизняний досвід. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право.* 2018. Вип. 2 (38). С. 114–118.
2. Афанасьєва К. Зміни концептуальних засад авторсько-правового регулювання в умовах глобалізації інформаційного простору. *Теорія і практика інтелектуальної власності.* 2014. №5. 230 с
3. Солдатенко О. Інформаційний простір у мережі Інтернет: правове регулювання та контроль. *Підприємництво, господарство і право.* 2018. № 5. С. 134–140
4. Глушков О.В., Чібін В.М. Проблеми правового регулювання інтернет-відносин. *Юрист.* 2015. №7. С. 45.
5. Жарова А.К. *Право и информационные конфликты в информационно-телекоммуникационной сфере: монография.* Москва: Янус-К, 2016.

Горбаченко А.
студентка II курсу
факультету урбаністики та
просторового планування
Київського національного університету
будівництва та архітектури
(спеціальність – Будівельне право)
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент
кафедри політичних наук та права КНУБА
Халабуденко О.А.

ВИКОРИСТАННЯ ПРОФОРМ FIDIC ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ВИДАТКІВ НА КАПІТАЛЬНЕ БУДІВНИЦТВО

В сучасному законодавстві питання прозорості здійснення фінансування будівництва є одним з найактуальніших. На наш погляд, при вирішенні цих питань, доцільно звернутися до досвіду міжнародних неурядових організацій, що здійснюють узагальнення, систематизацію звичаїв комерційного обороту і підготовку рекомендацій в даній сфері діяльності, а саме до Міжнародної організації незалежних інженерів-консультантів (FIDIC).

Контракти FIDIC – систематично викладені документи та типові форми, які не мають нормативного характеру, а, відповідно, є рекомендативними, відносно до системи чинного законодавства України та актів, що здійснюються суб'єктами будівельної діяльності в Україні.

Типові контракти FIDIC представлені у відповідних книгах. Найчастіше на практиці застосовується «Червона книга» (Red Book) та «Жовта книга» (Yellow Book). Контракти за своєю структурою являють собою чітко визначені процедури та правила починаючи від проведення тендерів та закупівель, до моменту здачі проекту, а в деяких випадках контроль та подальше управління об'єктом. «Червона книга» складається з двох частин: загальні умови та особливі. Загальні умови контракту – типові положення, які можуть використовуватися в контракті без змін. Особливі умови складають частину, яка вносяться як додаткові умови до договору. Контракт повинен бути укладений відповідно до законодавства країни (або іншої юрисдикції), виключаючи будь-які норми колізійного права, що зазначено в загальних положеннях «Червоної книги» [1; с.9].

Залучення до будівельних робіт незалежного інженера-консультанта є однією з прерогатив щодо застосування контрактів FIDIC. Інженер-консультант виступає незалежною третьою стороною між підрядником та замовником та не допускає домовленостей, що призводять до зростання ціни чи ускладнення проекту.

Процедура здійснення видатків на капітальне будівництво на національному рівні зазначена в постанові Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. №1764 «Про затвердження порядку державного фінансування капітального будівництва» [2]. Зазначений нормативний акт містить загальні положення про державне фінансування капітального будівництва, порядок здійснення витрат на капітальне будівництво за рахунок державних капітальних вкладень, порядок здійснення витрат на капітальне будівництво за рахунок державних капітальних вкладень на умовах кредиту, порядок розрахунків за виконані роботи в капітальному будівництві. Як впливає зі змісту Постанови, її нормативні положення не розраховані на формування стійкої інвестиційного середовища в сфері капітального будівництва за участю іноземних забудовників.

Саме тому при вирішенні питань участі іноземних інвесторів у будівництві доцільно звернутися до практики, яка склалася при використанні типових контрактів FIDIC через їх простоту викладення, об'єктивність та прозорість. Відтак, відповідно до Указу Президента України 529/2019 від 19.07.2019 «Про деякі заходи щодо створення умов для розвитку та підвищення якості автомобільних доріг» [3] було передбачено в обов'язковому порядку для замовників будівництва, реконструкції та ремонту автомобільних доріг залучати на конкурсних засадах незалежного інженера-консультанта у сфері дорожнього будівництва (FIDIC) на етапах закупівлі, виконання робіт, гарантійного обслуговування. Незважаючи на те що використання типових контрактів FIDIC при здійсненні фінансування за кошти державних капітальних вкладень є «проблемним» питанням через віднесення їх до так званого «soft law», в Україні вже є досвід використання цих контрактів за кошти, надані такими організаціями, як Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку та іншими. Під час надання МФО позики на підставі міжнародних угод, обов'язковою умовою є застосування саме проформ FIDIC. Відповідно до законодавства та статі 10 Цивільного кодексу України зазначено, що якщо у чинному міжнародному договорі України, укладеному у встановленому законом порядку, містяться інші правила, ніж ті, що встановлені відповідними актами цивільного законодавства, застосовуються права відповідного міжнародного договору України [4].

У зв'язку з розглянутою проблематикою доречно буде звернути увагу на практику зарубіжних країн. Зауважимо, що залучення незалежного інженера є найбільш поширеним в країнах, які розвиваються (emerging markets). Так, в Румунії уряд включив умови FIDIC як внутрішнє законодавство, яке застосовується і національним законодавством, і місцевими органами щодо інфраструктурних проектів. Однак, роботодавець при розробленні проектів на капітальне будівництво, як відмічають дослідники, все одно постійно стикається з низкою проблем, а саме: 1) повільною процедурою забезпечення доступу до місця; 2) повільною процедурою отримання дозволів; 3) помилками у вихідних даних планування; 4) помилками в даних про місце;

5) з необхідністю корекції дизайну, враховуючи наявні умови місця; 6) затягнутою процедура транспортування носіїв для систем інженерного забезпечення, через залучення іноземних компаній; 7) затримки оплати робіт підрядника через бюрократію і законодавчі обмеження [5].

Типові правила FIDIC передбачають, що інженер виконує функцію посередника, врегульовує та контролює всі питання пов'язані з проектом. Відповідно до правил, зазначених в «Червоній книзі», інженером може бути як фізичною, так і юридичною особою. Якщо інженер є юридичною особою, фізична особа, яка працює на нього, призначається та уповноважується діяти від імені інженера, відповідно до договору.

В загальній частині «Червоної книги» відведено окремий розділ для врегулювання відносин між інженером-консультантом та іншими сторонами угоди, визначені функції та обов'язки інженера. Серед них можна виділити такі розділи, як: [*Engineer's Instructions*] – підрядник має дотримуватися чітких інструкцій, даних інженером, представником інженера або іншою уповноваженою особою стосовно будь-якого питання, пов'язаного з договором; [*Agreement of Determination*] – нейтральне врегулювання конфліктів, пов'язаних з проектом, безпосередньо через інженера, де він виступає «арбітром». Інженер не має права вносити певні зміни до договору або, якщо інше не встановлено в контракті, звільняти від відповідальності, обов'язків та зобов'язань будь-яку зі сторін відповідно до чинного контракту. Інженер може назначити свого представника та передати йому право вчиняти дії від імені інженера-консультанта. Підрядник приймає вказівки тільки від інженера, представника інженера або помічника, якому відповідні повноваження були делеговані. Крім того, в Книзі відведено окремий параграф стосовно арбітражу та вирішення спорів [1; 21 *Disputes and Arbitration*]. Таким чином, ми маємо певні процедури уникнення конфліктів та вирішення спорів, перш ніж звертатися до суду.

Розглядаючи окремо проекти, в яких фінансування здійснюється за рахунок державних вкладень, залучення третьої незалежної сторони дає нам певні гарантії в своєчасному виконанні робіт та недопущенні значного збільшення кошторису (окрім форс-мажорних обставин та випадків, зазначених у договорі).

Висновок. Чітка вкладеність та зрозумілість контрактів FIDIC робить їх привабливими для професійних учасників будівельного ринку в більшості в більшості країн світу вже протягом багатьох років. Контракти FIDIC мають і певний ряд переваг у використанні їх саме при здійсненні видатків на капітальне будівництво за рахунок державних капітальних вкладень.

Контракти FIDIC можуть забезпечити прозорість та об'єктивність, які зараз є вкрай необхідні нашій державі при залученні державних коштів на здійснення капітального будівництва. На даний момент в Україні залучення контрактів FIDIC відбувається лише при будівництві автомобільних доріг, але враховуючи всі переваги даних контрактів та світовий довід їх використання, можемо дійти висновку, що за сучасних обставин світової економічної кризи, впровадження даних проформ на законодавчому рівні є вкрай важливим для розвитку як економіки, так і будівельної галузі країни.

Список використаних джерел

1. FIDIC Conditions of Contract for Construction - For building and engineering works designed by the employer. Second Edition, 2017.
2. Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 27.12.2001 № 1764 «Про затвердження Порядку державного фінансування капітального будівництва» [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1764-2001-%D0%BF> (дата доступу: 14.05.2020).
3. Указ Президента України від 19.07.2019 № 529/2019 «Про деякі заходи щодо створення умов для розвитку та підвищення якості автомобільних доріг» [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/529/2019> (дата доступу: 14.05.2020)
4. Цивільний кодекс України//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356.
5. Лукас Клі, Клаудія Адальгіза Теодереску. Досвід Румунії у будівництві мостів і доріг за формами FIDIC [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://icseg.com.ua/lukas-kli-dosvid-vikoristannya-zhovtoyi-knigi-fidic-v-rumuniyi/> (дата доступу: 14.05.2020).